

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

מ"א.

עין משפט ג'ר מצוה

קד א מ"י פ"ו מהלכות
שמיטה הלכה ה'
קח ב מ"י פ"ו מהלכות
לולב הלכה ג' סמג
עשין מד [טו"ש] ע"ח ס"י
מקמט ספ"י א'
קו ג מ"י ע"ג הל' טו
[מנש"ע] ע"ס:
קז ד מ"י פ"י מהלכות
אסורות הלכה ז סמג
לאוין קמט טו"ע ע"ח ס"י
מקמט ספ"י א'
ס"י לגל ספ"י א'
קח ה ו מ"י ע"ג הל' ז:

קד א מ"י פ"ו מהלכות
שמיטה הלכה ה'
קח ב מ"י פ"ו מהלכות
לולב הלכה ג' סמג
עשין מד [טו"ש] ע"ח ס"י
מקמט ספ"י א'
קו ג מ"י ע"ג הל' טו
[מנש"ע] ע"ס:
קז ד מ"י פ"י מהלכות
אסורות הלכה ז סמג
לאוין קמט טו"ע ע"ח ס"י
מקמט ספ"י א'
ס"י לגל ספ"י א'
קח ה ו מ"י ע"ג הל' ז:

רבינו חננאל

ואסיקא דמחלוקת ר'
יוחנן ור' אלעזר ברמי
פירות שביעית, שהן פרי
שני, ושמינית לה מיהא
דחמיא מי שיש לו סלע של
שביעית, פ"י סלע שלקחה
ברמי פירות שביעית,
וביקש ליקח בה חלוק,
כיצד עושה הולך אצל
חבונני הרגיל אצלו ואומר
לו תן לי סלע זו פירות
ונתן לו, וחזרו ואומר לו,
היי פירות הללו שקניתי
ממך נתונין לך במתנה,
וחבונני אומר הרי סלע
זו נתונת לך במתנה,
הללו אומר הרי פירות
הללו מחוללין על פירות
שיש לי בביתך, ולוקח
הסלע זו מה שירצה.
הנה הסלע של שביעית
כמו פרי שני, וקחני דרך
מקח אין דרך חילול
לא, כמאן כ"י אלעזר.
אלא אם תאמר מחלוקת
(ד) [ב] ודרך חילול, הוא לא
כ"י יוחנן ולא כ"י אלעזר,
אלא ש"מ מחלוקת בפרי
שני, ואי קשאי לך הא
דחמיא אחד שביעית ואחד
מעשר שני מחללין,
מאי שביעית דמי שביעית
הן. מוקחני מעשר שני
במדינה, וכי מעשר שני
ברמי רעשן, והלא
אנו מחללין אלא בכסף
שיש עליו צורה, אלא
ברמי רעשן, שביעית
נמי ברמי שביעית.
פ"יסקא משחרב בית
המקדש התקין רבן יוחנן
בן זכאי שיהא לולב נישל
כל שבועה במדינה זכר
למקדש. שאמור דורש
אין לה, מכלל דבעיא
דרושה, ושיהא יום הגף
בבול אסור לאכול התקדש.
כבר פירשוהו במסכת
ראש השנה.

זוכרים. שאין מגדלים מהם וולדות ואפ"ה גזרו רבנן אטו נקבות:
אמר רב אשי מחלוקת. דרבי אלעזר ורבי יוחנן: **צפרי ראשון.**
בפירות שביעית הוא דא"ר אלעזר דרך חילול לא משום דדריש
סמוכין: **פרי שני.** דמי שביעית: **והא דחמיא.** צברייתא דמסייע
ליה: **לקח לקח.** כבולוהו בין צפרי

זוכרים אבל בנקבות דברי הכל על שחוטין
מתחללין על חיין אין מתחללין גזרה שמה
יגדל מהן עדרים אמר רב אשי מחלוקת
בפרי ראשון אבל בפרי שני דברי הכל בין
דרך מקח בין דרך חילול והא דקתני לקח
לקח איידי דתנא רישא לקח תנא נמי סיפא
לקח איתיביה רבינא לרב אשי מי שיש לו
סלע של שביעית וביקש ליקח בו חלוק
כיצד יעשה ילך אצל חבונני הרגיל אצלו
ואומר לו תן לי בסלע פירות ונתן לו
וחזרו ואומר לו הרי פירות הללו נתונים
לך במתנה והוא אומר לו הא לך סלע זו
במתנה והלה לוקח בהן מה שירצה והא
הבא דפרי שני הוא וקתני דרך מקח אין דרך
חילול לא אלא א"ר אשי מחלוקת בפרי שני
אבל בפרי ראשון ד"ה דרך מקח אין דרך
חילול לא והא דקתני אחד שביעית ואחד
מעשר שני מאי שביעית דמי שביעית דאי
לא תימא הכי מעשר מעשר ממש והא
כתיב וצרת הכסף בידך אלא דמי מעשר
הכא נמי דמי שביעית: **מתני'.** בבראשונה יום
היה לולב נישל במקדש שבעה ובמדינה יום
אחד ומשחרב בית המקדש התקין רבן
יוחנן בן זכאי שיהא לולב נישל במדינה
רבן יוחנן בן זכאי שיהא לולב נישל במדינה
אסור: **גמ'.** מנא לן דעבדינן זכר למקדש
א"ר יוחנן דאמר קרא **כי אעלה ארובה לך**
וממכותיך ארפאך נאם ה' כי נדחה קראו לך
ציון היא דורש אין לה דורש אין לה
מכלל דבעיא דרישה: ושיהא יום הגף:
מ"ט. מהרה יבנה בית המקדש ויאמרו
אשתקד מי לא אכלנו בהאיר מזרח השתא
נמי ניכול ואינהו לא ידעי דאשתקד דלא
הוה בית המקדש האיר מזרח התיר השתא
דאיכא בית המקדש עומר מתיר דאיבני
אימת אילימא דאיבני בשיתסר הרי התיר
האיר מזרח אלא דאיבני בחמיסר מחצות
היום ולהלן תשתרי דהא תנן ה"הרחוקים
מותרין מחצות היום ולהלן לפי שאין ב"ד
מתעצלים בו לא צריכא דאיבני בליליא
אי נמי סמוך לשקיעת החמה (אמר) רב נחמן
בר יצחק אמר רבן יוחנן בן זכאי בשיטת ר'
יהודה אמר דאמר ימן התורה הוא אסור דכתיב

ראשון בין צפרי דקתני לקח צפרי
יין ולא קתני חילול צפרי צפרי: איידי
דמי רישא לקח. דליידי צפרי עכמו:
וציקש ליקח לו חלוק. ואינו יכול
דהמורה אכמה לאלכה בתוך הזמן
(א) ולא לסמורה חיה מתקיים לשנה
הצאה: **הרגיל אללו.** שמתוך כך
יעשה לו חפזו: **וחזרו ואומר לו.**
לחבונני: הרי פירות הללו. שמכרת
לי שהיו של חולין ונכנסו לקדושת
שביעית נתונים לך במתנה ואוכל
אותם שביעית והחבונני אומר לו
ואני נתון לך סלע חולין זה שאלה
לחולין במתנה וכל ולוקח מאותו
סלע כל מה שירצה והחבונני יאכל
הפירות צמורת שביעית: **והא הכא.**
הכא סלע פרי שני הוא דמי שביעית
וקתני דלרין לילך אלל חבונני והלויאלו
לחולין דרך מקח וממכר אלמא צפרי
שני נמי איכא מאן דפליג דאי הוה
כגי צדק חילול למה ילך אלל חבונני
יקח פירות חולין שיש לו צמיתו שזה
סלע וחילולו עליהם ויאלכס צמורת
שביעית: **אלא.** אי אמר דרב אשי
הכי אמר: **מחלוקת צפרי שני.**
צבא הוא דאיכא למאן דשרי דרך
חילול אצל צפרי ראשון כו': **והא**
דקתני. צברייתא דמסייע לר' יוחנן
אחת שביעית ואחת מעשרות מתחללין
אלמא שביעית עכמה דרך חילול:
מעשר מעשר ממש. צמיתה וכי יש
לומר שהמעשר עכמו יתחלל על צמיתה
מיה ועוף: **והכפי.** ונתתה בכסף
וצרת דאין מתחלל אלא על המטבע
דבר שיש עליו אורה: **מתני' נמקדש**
שבעה. כדדרישין בת"כ (ט) מושמחמס
לפני ה' אלתיכס שבעת ימים (ויקרא
ג) ולא בגבולין ו' ימים: **צמיתה.**
צירושלים שאף הוא כגבוליס: **ושיהא**
יום הגף. של עומר דהיינו ט"ז
בניסן כולו אסור צדקש ובעוד
המקדש קיים משקרב העומר היו
אולכין חדש צו ציוס כדכתיב (ס) ע
עד הביאלסו ששחרב הבית מותר מן
המורה משאכיר המורה כלאמר
בנמנות (ד) סמג. כמוב אחד אומר
עד עכס היום הזה דהיינו האיר
המורה וכמוב אחד אומר עד הביאלסו
הא כילד צומן דליכא עומר עד עכס
הביאלסו וצומן דליכא עומר עד עכס

ואסר רבן יוחנן בן זכאי עליהם כל היום כדמפרש טעמא בגמרא:
גמ' מהרה יבנה בית המקדש. ויחזור דבר לאיסורו דהשתא
קרינא ציה עד הביאלסו ואי הוה נהיגי בחורבנו לנכול צהאיר מזרח
כדין תורה אתיא למיכל נמי צבניינו ויאמרו אשתקד מי לא אכלנו
כו': **דאיבני אימת.** הך חששא דחיישינן למהרה יבנה אימת
תגמור המלאכה דאיכא למיחש לאיסור חדש כל היום דלאטרין
לרבן יוחנן בן זכאי למיסר השתא כל היום משום סירכא דההוא
יומא: **אי נימא דאיבני ציפסר.** שלא נבנה עד יום ט"ז עכמו:
הרי הסיר האיר המורה. וספיר קאכלי דהואיל דהאיר המורה ואין מקדש צנוי אשתרי ליה צדקש: **אלא דאיבני צמיתסר.** או קודם
לכן דמי הוה שיתסר לא הסיר האיר המורה שפיר המקדש צנוי הלכך אכלי איסורא וגזר ריב"ז השתא משום הוה יומא:
מחלום היום והלן נשפרי. השתא דמי חללי ההוא יומא מחלום היום והלן כסירכא דמעיקרא ככלי וליכא איסורא
דודאי קרב העומר: **תנן.** במסכת מנחות (ס) הרחוקים. מירושלים לא היו רואין ולא היו שומעין שעת הקרבת העומר:
מוסרין. צדקש: **מחלום היום והלן.** לפי שידעיס שאין צ"ד מתעללים צו מלהקריבו קודם חלות: **לא לריכא דאיבני צילינא.**
כלומר לשמא יבנה צילינא חייס ולא יהו פנויים לקצור העומר עד סמוך ליום ויש טורח הרבה צעומר שהיו מייבשין אותו צבצום
של קלאים וצוברין אותו שיוצו מימיו וטוחמין אותו צרכים של גרוסות ומניפין אותו צי"ג נפה צבסה צדקה כדאמרין התם חיה שלא
יוכלו להתעסק צו מתחילת לילה לא יסיפיקו להקריבו למחר קודם חלות: **אי נמי.** דאיבני צמיתסר סמוך לשקיעת החמה והיא היא. ואי
קשיא דצילינא אינו נבנה דק"ל צבצוועת (ד) טו: דאין צנין צית המקדש צילינא דכתיב וציוס הקיס ולא צמיתסר שהוא י"ט דק"ל צבצוועת
(ס) דאין צנין צ"ה דוחה י"ט ה"מ צנין צבני צדי אדם אצל מקדש העמיד שאנו מנפין צנוי ומשוכלל הוא יגלה ויצא משמים שנה' (שמות
טו) מקדש ה' כונו ידן: **בשיטת ר' יהודה.** אותה שיטה שהיה ר' יהודה שהיה ממלמדי תלמידיו דורש אחריו דרש גם הוא צמיתו:

לשקיעת החמה דמיתסר קאמר שהוא י"ט הא אין צנין צית המקדש
דוחה י"ט דליתא פרק שני צבצוועת (ד) טו: ולא פירכא
היא דתיקשי לן הך דקאמרין לא לריכא דאיבני צילינא הא נמי
אמרין התם דאין צנין צבצוועת צלילה שאלמנר וציוס הקיס את המשכן
ציוס מקימין אותו וצילינא אין מקימין אותו אלא על כרחין צריך
לחלק כמו שפירש צבונטרס דהני מילי צנין צבני צדי אדם אצל מקדש
העמיד צנוי ומשוכלל יגלה ויצא מן השמים שנה' מקדש ה' כונו ידן:
ולקחתם
לשקיעת החמה דמיתסר קאמר שהוא י"ט הא אין צנין צית המקדש
דוחה י"ט דליתא פרק שני צבצוועת (ד) טו: ולא פירכא
היא דתיקשי לן הך דקאמרין לא לריכא דאיבני צילינא הא נמי
אמרין התם דאין צנין צבצוועת צלילה שאלמנר וציוס הקיס את המשכן
ציוס מקימין אותו וצילינא אין מקימין אותו אלא על כרחין צריך
לחלק כמו שפירש צבונטרס דהני מילי צנין צבני צדי אדם אצל מקדש
העמיד צנוי ומשוכלל יגלה ויצא מן השמים שנה' מקדש ה' כונו ידן:
ולקחתם
לשקיעת החמה דמיתסר קאמר שהוא י"ט הא אין צנין צית המקדש
דוחה י"ט דליתא פרק שני צבצוועת (ד) טו: ולא פירכא
היא דתיקשי לן הך דקאמרין לא לריכא דאיבני צילינא הא נמי
אמרין התם דאין צנין צבצוועת צלילה שאלמנר וציוס הקיס את המשכן
ציוס מקימין אותו וצילינא אין מקימין אותו אלא על כרחין צריך
לחלק כמו שפירש צבונטרס דהני מילי צנין צבני צדי אדם אצל מקדש
העמיד צנוי ומשוכלל יגלה ויצא מן השמים שנה' מקדש ה' כונו ידן:
ולקחתם

(א) [ר"ה ל. ג.] (ב) [שם ע"ח, א.]
(ג) [מנחות סח: א.]
(ד) [עירובין לג. ר"ה ל.]
(ה) [מנחות סח. ט.]
(ו) [אמור פ"ק טז, א.]
(ז) [צבצוועת של קלאים כ"ל, א.]

תורה אור השלם

1. ונתתה בשבת וצרת הכסף ודרך חילולת אל המקום אשר יבחר יי' אלקיך בו:
2. כי אעלה ארובה לך וממכותיך ארפאך נאם יי' כי נדחה קראו לך ציון היא דרש אין לה:

הגהות הב"ח

(א) ש"ש ד"ה וציקש לו וכו' בתוך הזמן חיה כ"ל ומי ולא לסמורה מתקן:

מוסף רש"י

בראשונה היה לולב נישל במקדש שבעה. דמנין ושמחמס למה ה' אלתיכס שבעת ימים ובמדינה יום אחד. דמנין ולקחתם לבי ציוס הראשון (ר"ה ג.). ושיהא יום הגף כולו אסור. יום הגפת עומר כולו אסור, לאלול מן השדה, ומלאווייתא משאכיר מותר, כדאמרין משאכיר מותר, כמוב אחד אומר עד עכס היום הזה, וכמוב אחד אומר עד הביאלסו וגר"ה כילד צומן דליכא עומר מתיר וצומן שאין עומר עכס היום מתיר (ר"ה ג.). מ"ט. גור עליה (ס). דאיבני אימת. שיהא לנו לחוש עכשו לכן הרי התיר האיר מזרח. דהא לא היה מנחם (ס). אלא דאיבני בחמיסר. שהיה שותף לקצור מנחם יום והלויאלו למחר מנחמו (ס). מחצות היום ולהלן תשתרי. השתא ולא לגזר עליה רבן יוחנן אלא עד מנחם היום ואי נמי מהרה יבנה המקדש יבנה אלא שיתסר היום ויהא לולב נישל כל שבועה במדינה זכר למקדש. שאמור דורש אין לה, מכלל דבעיא דרושה, ושיהא יום הגף בבול אסור לאכול התקדש. כבר פירשוהו במסכת ראש השנה.